

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,

székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Májusi gondolatok.

Az élet vásári zajából kimenekülök a nagy mindenség templomába, hol harmonikus dala a madárseregnek, csörgése az ezüst csermelynek, lágy susogása a ringó kalásznak, a tülekedésben elpetyhüdt szívet édes gyönyörben ringatját: s a zajban eltompult lélek a napfény káprázatos, tiszta sugaraiban fűródve, ismételten üdeséggel zománczolódik be. Itt a virághimes réten, a zöld lombbal koszoruzott erdön, hol az ezernyi színes virágok csodálatos illata, a Teremtő mindenütt jelenvalóságáról mesél, az erdő halk suttogása az Ő véghetetlen bölcsességét hirdetik közvetlen közelségben érzem magam a mindenhatóval. Keblem csendes mint a nyugvó tenger, s még a langyos fuvallom okozta hullámredők is egészen elsimultak, érzelmeimet pedig az áhitat, a buzgóság, mint a sötétkék vizet az apró hullám fodrok közé szóródó lángoló sugár kékék, bűvülő fénynyel vonják be. Gondolatim is szabadon szárnyalnak s nem kíséri nyomon a kétely sötét árnya. Igen, mert az igaz hívó egész lelkesültségével, melegségével hiszem Uram az emberi lelkekbe irt törvényeid valóságát, s e törvények betöltésében fakadó üdvösséget, hiszem Uram a magam gyarló, gyenge és bűnös voltát, igen mert hiszem Uram a Te létedet, igen mert »Hiszek egy Istenben« . . . S mégis hitem imával való ápolása végett a nesztelen magányt keresem, hova nem érnek el a mindennapiság szennyos habfodrai. A Te ezer gyönyörben pompázó élő templomod keresem fel, mert itt nincs irigység, gyűlölet, harag, közöny, itt a magába szállás pillanataiban a Veled való — Jézus általi — közösség szálait zavartalan szövögethessem. Itt a természet lágy ölen ékes

rend és békeesség honol. Mennyivel másabb ez a világ amannál! Ott az emberek egyrésze fut, fárad küzdve, küzdelmeiben nem válogassa az eszközöket, — mind a saját »én«-jéért, a más része tétlenségben dőzsöl, kéjeleg és kevélykedik, a harmadik pedig ármánykodással, ravasz fuffanggal fosztogatja sors üldözöte embertársait s így tovább.

Itt nem, itt minden egymásért van. Amott hazugság, képmutatás, a legrettentőbb önzés dühöng, emitt egyszerűség, őszinteség és nyíltság honol.

Most, ki üres óráiban, ki pedig mindennapi munkájában a szabad természetet keresi, ki szórakozást óhajt, ki pedig nehéz munkát végez. De vajjon merit e valaki tanulságot a nyitott könyvből? Alig hiszem akadna a sok ezer közül egy pár. Pedig a legelső hangyabóly, mely utunkba esik, hol nagy serénységgel apró állatkák dolgoznak, vagy az utszéli virág, melynek rejtekéből kis méhecske zümmögése hallatszik, egy hatalmas élettörvényt példáznak: *munkálkodni, dolgozni szorgalommal magunkért, egymásért s a közért.* Hogy állunk az emberi társadalomban e kérdéssel szemben. Oh, vajmi kevesek azok száma, kik e törvény szerint élnek. A közös érdekért való munkálkodás helyett, önzést, közönyt találunk s a mint a költő is mondja:

»A félelem, az önzés, élvezetvágy,
Kiől belőlünk minden szenthitet.« (Gyulai.)

Már pedig hit nélkül nincsen igazi élet. Ha születnek is nagy eszmék és gondolatok azok megtermékenyítése rendszeren az ármánykodás, az ál-bölcselkedés, a borzasztó közöny miatt óriási áldozatokba kerül. Jól mondta aki mondta, nem nagy eszmékre van szükségünk, hanem a megle-

vők értékesítésére, gyümölcsöztetésére. De ez hogyan történjék? Hiszen egy-egy eszme, ideál szolgálatában hány nemes lélek vérzik el anélkül, hogy a tökéletesedés útját általa bár némiképp is egyengethette volna, pedig a kitartás, a türelem, az állandó lelkesedés soha sem hiányzott belőlük. Nem volt siker, mert a nagy többség az élet ketős célját semmi tekintetbe sem veszi. Az élet azért van adva, hogy míg egyfelől a magunk jólétét biztosítjuk, addig másfelől embertársaink boldogságát mozdítsuk elő. Sajnos azonban az emberiség jó részénél ez ma is csak üresen hangzó frázis. Azt a rettenő közönyt, mely az egész társadalmat körül fogja az igazságban rejlő hatalmas erő sem képes lefejtetni. Nem képes pedig azért, mert az Isteni kézzel a sziv táblájára irt ideálok fényét, az önérdék szennye egészen elhomályosítja s az nem világolhat a halandó útja felé, s nem mert a magas röpülésű lelket szárnyaira ólomsúlylyal nehezdedett bűn tudat sulya a földhöz köti s így nem emelkedhetik a szellemi élet tiszta derűjébe s az érzelmek pezsgését pedig lefojtják a félelem, a kishitőség, a képtelenség, a hiúság s ilyenén az áhitattal és kegyelettel össze forrva nem buzoghat hála és esdő imádságot.

Az egyházak testén is ezek ütötték a legnagyobb sebeket. Keresni kell tehát gyorsan az orvos szereket, melyek mozgásba hozzák az elalélt test vérkeringését, keresni kell az eszközöket, melyek e szunyadó vallásosságot pezsdülő életre ébresszék.

Tegye meg hát mindenki a maga kötelességét s akkor majd lesz viradat!

(Kolozsvár.)

Mezey Mihály.

TÁRCZA.

A bártfai templomrombolók.

Gyász és könyhullajtás évtizede volt az 1690—1700. esztendő a bártfai protestáns hivekre nézve is.

Ekkor történt, hogy *Zabler* János evangélikus lelkész és püspököt Kálmáncsai István kir. kamarai biztos ártatlanul elűzte. *Zabler* is a jezsuita áskálódásnak esett áldozatul.

Az evangéliom ezen buzgó hirdetőjét nagy tisztelettel és becsüléssel vette körül az egész felvidék. Olyan ember volt, akit az evangéliom ellenégei is tiszteltek, bár mindenáron el akarták tenni láb alól. A bigott kamarai biztos maga is gondolkodóba esett, mikor *Zabler* ellenégei a jezsuiták és ezek hűséges eszközei a városi előjárók a püspök elfogatását kívánták tőle.

— Mi czimen, mi okon tegyem ezt a erőszakosságot? Kérdé a királyi kamarai biztos.

— Lázadó és lázító exelenciás uram! Ezen a czimen fogasd el, — javaslá a jezsuita főnök.

— Lázadó? Dehát adjatok valami bizonyítékot:

— A bizonyítók mi magunk leszünk, akik

Városon . . . falun . . .

A harang szava még rezg a légben,
A templomban bűg a nagy orgona;
Ünnep van . . . és áhitatos néppel
Megtelt immár az Úrnak temploma.
Fényes ruhában pompázva a sok,
Ajakán zendül ének és ima,
Az Úr szolgálja ékes beszédben
Könyörületre inti, tanítja.
És a szivekben visszhangra talál,
Az ige magva életre kél im:
„Meggzánni őket és könyörülni
Az Úrnak ezer, ezer szegényein!”

A templom előtt sok-sok nyomorult,
Várja, könyörgi hittel az áldást;
Oh de csak ritka, a ki ád nekik,
Feledé mind a *bennli* fogadást.
Pedig adhatna egy-egy pár fillért
Mindenik . . . oh de kell az már másra.
Ma nagy ünnep van . . . és a délutánt
Használni kell úri áldomásra!

* * *

Még szól a harang, zeng az ének is;
A kicsiny templom minden szeglete
Munkás hívóval, férfival, nővel,
Ifju, öreggel régen megtelve.
Öreg pap áll zöldes palásttal
A szószéken és beszédébe kezd;
Egyszerű szavak, oh! de hallatára
Mindenik szemem csillogó könny rezg

öt ezennel följelentjük s elfogatását követeljük. Volt a válasz.

— Az bajos lesz, mondá a kamarai biztos, — akiben mégis meg volt az az igyekvés, hogy legalább törvényes formát adjon eljárásának, ha az önkényű is. — Elfogatom? Ártatlansága kiderül, mit értek vele?

— Add ki tehát exellenciás uram legalább a számüzetési parancsot.

— Azt már inkább. De ez esetben is kelleni fog valami vizsgálatot kívánnom ügyében.

— Mindenesetre vizsgálatot kérünk mi is — majd egy-két év múlva. Addig hadd pusztuljon idegenbe az eretnek püspök.

A derék *Zabler* sorsa ezzel meg volt pecsételve. Csakhamar megjelentek a paplakon a poroszlók és tudtára adták, hogy még aznap, még a nap lementé előtt el kell hagynia Bártfát minden hozzátartozójával együtt.

A jezsuiták gondoskodtak róla, hogy katonaság vegye körül a paplakot, nehogy a hivek védelmére kelhessenek elűzött lelkészüknek.

Zabler fiával együtt számkivetésbe ment s a kamarai biztos *egy esztendő múlva* csakugyan vizsgálatot kért a királyi személynöktől, hogy lázadó vagy bűnös volt-e *Zabler* János, akire önkényűleg a jezsuiták kedvéért oly hirtelen ki mondta a számüzetést.

A bártfai hivek megpróbáltatása azonban ezzel nem volt befejezve.

Törli mindenik, uj jó helyébe —
A némán szálló sok sohaj tudja,
Miért született: örömtől, bútól
S lelkek birája: az ég bölcs Úra?!

De a sohajnak, a könnynek nyomán
Gyül a fillér a szegény kezében;
Örömkönny fakad nyomorultaknak:
Föld szegényeinek kisirt szeinében.
Oh, mert ő is, ez Istenadta nép
Csupán vesződik, nyomorog, szenved...
Igaz örömet csak akkor érez,
Ha imádkozik szivből s jót tehet!

Demeter Dénes.

Knox János.

Szül 1505. Meghalt 1572.

Az egész föld protestáns népei örömmel vesznek részt a hatalmas angol nemzetnek egy magasztos ünnepében. Knox Jánosnak a »skotok Kálvinja« születésének 400 éves fordulóját ünnepli az angol nemzet. Hogy maradhatna távol magyar református egyházunk is e kegyeletes ünnepléstől? Valóban a mi gyülekezeteinkben hálával hangzik fel az ő neve. Lapunk sem mulaszthatja el megismertetni olvasóival a hit nagy bajnokának életét. A régi néphit azt tartá, hogy minden ember születésével egy csillag gyul ki az égen, mely végig kíséri földi pályáján. Ugy tetszik nekem, aai, mintha ez a természettudomány által kioltott gyermekies hit, annál megragadóbban

érvényesülne a szellem világban. Valóban kigyul a csillag minden ember születésével. Igaz, hogy az egyik talán csak egy szük körre, talán csak egy néhány pillanatig hint világosságot, míg a másik beragyogja népeknek és nemzeteknek életét és fénye évszázadok során áttör az idők homályán.

Ily messzevilágító csillag gyuladt ki 400 évvel ezelőtt Knox János születésében. Előkelő skót nemes családból származott. Alsó iskolái végezte után theologiai tanfolyamon papi pályára készült. Már ekkor kitüntette magát a szokásos tudományos vitatkozásokon. Tanulmányai végzetével pappá szenteltetett, majd tanári alkalmazást nyert a St. Audrerosi főiskolánál. És ime mégis tudományos képessége nem nyujt elég támaszt. Lelkének belső összhangját nem tudja feltalálni. A lelki szabadság ama szele, mely ha akar funi fu és nem tudod honnét jó és hová megyen, (János 3. 8.) pozdorjának itéli az üres dogmákban és külső czeremoniákban való jártasságát. Lelki meghasonlásban visszavonul a közpályától és mint családi nevelő éli át azokat a belső tépelődéseket, a melyeken Luther is átment a zárda magányában, míg 1543-ban a reformáció lelkes bajnokának Wishortnak környezetébe és benső barátságába kerül. Ekkor kezdett bontakozni lelkéről a homály és az a fény, mely Sault a damaskusi uton környező világosságban, Luthert a barátját oldala mellől lesujtó villámban betölté, az ő lelkét a derék Wishortot elemésztő máglya lángjában világítá meg teljesen. Reformátorrá lett. Nem akkor a mikor tán bizakodni lehetett, hogy a római egy-

Püspöküknek nem volt ugyan szabad visszamenni, de a király engedelméből uj papot hivatnak egyházukba, aki buzgón megkezdte működését.

Ez nagyon bántotta a bártfai plébánost s el is határozta, hogy a városbíró és a német helyőrség segítségével ezt az evangélikus papot is elűzi s a protestáns templomot széjelromboltatja.

Alkalmas módon összebeszélve a városbíróval és egy német tiszttel egy nap rámentek az evangélikus papra. Ez éppen oktatást tartott hiveinek a templomban, mikor nyílik az ajtó és becsörtetnek a támadók.

A plébános vezeti a menetet nagy büszkén s mikor az oltárhoz közel érnek, előretolja a bírót: »No most már kendé a szó.«

A bíró a »törvény nevében« hamarosan ki mondja az ítéletet, hogy az evang. lelkésznek távoznia kell, az egyházból, el kell hagynia a várost a legrövidebb idő alatt.

A német tiszttel kardjára üt és kijelenti, hogy ha kell: a katonaság a bíró rendelkezésére áll és tüzzel, vassal végrehajtja az ítéletet.

Szegény evang. lelkész! Hivei sirva fogják körül, ne menjen, ne hagyja el őket. Mit tegyen? Mozdulni sem tud a sokaságban.

A bíró ezt makacskodásnak veszi.

— Hát nem indulsz eretnek kutya?

És botjával utat tör magának a lelkészig, aztán megragadva annak papi ruháját öklözni, ütlegelni és lökdösni kezdte kifelé a templomból.

A hivek kétségbeesve nyitnak utat a dühöngő bírónak és a tiszttel mellé huzodó plébánosnak. Sem szóval, sem tettel nem merészelnek — a törvény embereinek — ellene tenni, mert annak borzasztó következménye volna. Életével lakolna, aki csak utjába is merne állani azoknak, akiknek kezében van a hatalom.

És az ártatlan lelkésznek csakugyan pusztulni kell. Hivei néhány forintot raknak össze, vigasztalják és úgy kísérik ki a városból.

Most jön aztán a rombolás.

Segit a királyi személynök is, aki a »király nevében« mond ítéletet, ha kell.

A plébános és a bíró katonaságot vesznek magukhoz s a templomot megrohanják. Kiverik belőle a hiveket, széttörik és tüzre vetik a padokat, lerombolják az oltárt.

A kis- és nagy orgona van még hátra. Ennek védelmére kél a plébános. Jó lesz az neki! Az orgonákat elzsákmányolják.

Igy pusztítják ki a templomot minden diszéből és végül beszegzik a templomajtókat és ráteszik a királyi személynök pecsétjét.

A szegény bártfai evangélikusok pedig várják, várják, hogy mikor üt az igazság, az egyenlőség és vallásszabadság órája.

Bizony jó sokáig váratott magára a felszabadító óráítás. Addig még sok vért és könnyet kellett ki izzadni az evangéliom hiveinek.

Vaday József.

ház hálával fogadja a belső megújítás munkáját, hanem a mikor már lobogott a máglya és párolgott a vérpad. Ekkor jelölte meg számára a küzdelmes életirányt a lelkét eltöltő vallástétel: »te tudod uram, hogy szeretlek téged!«

Krisztus testének építése és ebben hazájának szabadsága, elválaszthatatlanul egyesülve jelenik meg lelke előtt. Felismeri, hogy a minden ország talpkövét a tiszta erkölcsöt, a fénybe került, a lelki javakkal üzérkedő római egyház hazájának nem biztosíthatja és látva, hogy az antikrisztus le nem mond jogáról, Rómával a határozott szakítás utjára lép. Most már érzi, hogy a Krisztus szerelme mire kötelezi; megérzi kinek szolgáljon, habozás nélkül meghallja a szót: »legeltesd az én juhaimat!« és a St. andrerosi reformált gyülekezetben lelkipásztori állást vállal. Hová mehetett volna ez a keskeny kapu, szoros út? Hazánk és anyaszentegyházunk történetéből ismeritek a gályarabság iszonyatait. Az ő részére is ezt a dicsőséget juttatá az álnok hitszegés, hogy alkalma nyílt hálákat adni istennek, hogy méltóvá tette: szenvedni a Jézus nevéért. És bár két év múlva Anglia közbenjárására megszabadult, sorsa hazájától távol bujdosásban tartá több éven át. Ámde bujdosásának megaláztatása valóban felmagasztaltatássá vált. Anglia melynek védelme alatt mint a király káplánja szolgált, egy jövedelmező püspökséggel kínálja meg, a mit azonban puritán lelke visszautasít; itt alkot családot, hogy e téren is utmutató lehessen. Majd a mikor a kath. Mária trónra léptével Angliában is kitör a reformáció üldözése, Európába menekül. Így hozta sorsa Genfbe Kálvin társaságába, kinek az erkölcsi életet tisztító munkáját, »a legtökéletesebb ker. iskolának nevezi, mely valaha volt a földön az apostolok napjai óta.« Gondoskodó lelke ekkor is hazáján csügött. Annak számára gyűjté tapasztalatait, küldözgeté tanácsait. És maga a gongviseles annak a veszélynek elhárítására edzette őt, mely az evangéliumi hitben hazája erkölcsi alapját támadta meg.

A skót koronát a kiskoru Stuart Mária örökölvén, a Guizek elfogultsága sötét fellepkint nehezedett Skóciára. A szent liga itt akarta megvetni lábát a reformációnak és Erzsébet angol királyné trónjának megdöntésére. Hatalmas akna munka után, a mint sikerült Mária férjét megkoronáztatni: megkezdődött a küzdelem. Az első lépés a reformált predikátoroknak az igehirdetéstől és urvacsora osztástól eltiltása volt. És mivel nem engedelmessétek: törvény elé idéztettek. E megtámadtatás azonban forrongásba hozta a lelki vezéreikért aggódó népet.

Ekkor jelenik meg Knox a küzdők élén kitartásra buzdítva a nemes igyekezetet és józanságra intve a fékevesztett szenvedélyt. Az antikrisztus szolgájának lelövetéssel fenyegetése, barátainak féltő aggodalma közt lépik a szószekekre és beszél az Ur templomának megtisztításáról, hogy bizonyosságot tegyen miszerint az ő ajkán nem üres szó a vallomás: »Uram, te tudod hogy szeretlek téged.«

Fellépésének gyümölcse nem maradhat el.

Buzdítása győzelemre vezeti a reformáltak fegyverét és ő elfoglalja Edinburg lelkészi állását.

Csak a reformáció végleges diadalára szolgált a francia csapatoknak Skóciába nyomulása. Könnyen sikerült Knoxnak felvilágosítani Angliát a veszély közös voltáról. Ez sem késett hadait állítani a francziák elé. E küzdelem eredménye lön, hogy mindkét idegen had hazatérésre köteleztették és Skócia népe szabad gyűlésben, az evangéliumi vallást nyilvánítá »az ország vallásának«-nak és eltiltotta a mise tartását.

Am a reformáció diadalának kivívása után nem kisebb feladat várt Knoxra annak megvédésében. A kora özvegységrejutott Stuart Mária azzal az elhatározással foglalja el ősei trónját, hogy vissza állítja a kath. vallást. »Bájos szépsége«, »behizelgő modora« oly hatalmas fegyverek voltak, melyekkel csakhamar megingatta a skót főnemesek szilárdságát.

Knox egyénisége volt a mentő szikla. Uralkodói tekintély, női szépség, fenyegetés vagy kérlelő könnyek el nem tántoríthatták. Szószéken és írásban férfiasan emeli fel szavát, a királyné által bevezetett misetartás és elbűvölt hitsorosai lágymelegsége ellen. Bátorságánál csak a királyné boszuja volt nagyobb. Rendkívüli törvényszék elé idéztetett. És bár élete forgott koczán: nem halgatott ismét aggódó barátaira, hogy kegyelemért esedezzen a királynőhöz. A tűzpróbában akart bizonyosságot tenni Krisztushoz való hűségéről. Emelt fővel szóllott önvédelmére és az igazságnak bátorsága, ereje és szépsége, bírái lelkében felülemelkedett a királyné biztatásán: ártatlannak nyilvánították. És ő tovább is az evangélium pallosával örködött hazájának lelki szabadsága felett élte végéig. Nem mulasztotta el tiltakozni a királynőnek házassága ellen is, mert azt csapásnak látta hazájára. Elkövette azt a mit a mai fenkölt nyelvhasználat szerint úgy mondanának: »a családi élet szentélyébe való jogtalan beavatkozás.« Női gyöngédség, a hatalmasnak panaszos könnyeivel szembe mintha teljesen érzéketlen volna. Ám lánson ezekben a ki mást látni nem képes könyörtelenséget, miveletlen durvaságot, én azt a tiszta belátást, azt a rendithetlen keresztyéni jellemet tudom látni csak, mely megmentette a skót protestáns egyházat és a mely ebből a vallomásból szívja táplálékát, »te tudod uram, hogy szeretlek téged!« Könyörtelen hogy lett volna a ki kortársait arra a János evangélistára emlékezteté, ki erőtlen öregségében is azt sutogta hivei fülébe, »Fiacskáim szeressétek egymást!« Elbizakodott durvaság hogy fért volna hozzá ki utolsó óráiban is így számolt önmagával: »Mid van a mit nem vettél volna? Az isten kegyelméből vagyok a mi vagyok.«

Oh hadd tündököljön az ő életének csillaga folyton mindnyájunk előtt. Kinek sirja felett oly igazán hangzott el az ítélet: »itt nyugszik egy ember, ki emberi tekintetektől sohasem rettegett: annak emlékezte vezessen mindnyájunkat a Krisztus iránti szeretetben megingathatatlan hithűségre a divatos nagylelkűsködés felett, az evangélium diadalának megalkuvás nélküli keresésére.

Pásztor.

Isten igéje.

— A Jézus lábainál. —

(Képpel.)

Máté. XXVI. 6—13.

Ján XII. 1—11.

Mária a Lázár testvére, akkor is ott ült a Jézus lábainál, mikor a Mester elfáradva, törődötten meglátogatta őket és magyarázta az irásokat. A kegyes nő — mint Jézus mondá — a jobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle soha.

A Mester most a bethaniai poklos Simon házában van. Mária megtudja ezt és Ő is röktön ott termett. Mit tőle tanult, annak hasznát, áldásait éreznie kellett, mert ime, most egy alabástrom edényben drága kenetet visz és hálájának jeléül azzal keni a Mester lábát.

Oh, micsoda szép megnyilatkozása ez a Krisztus irántiszeretnek. Érezte, hogy ő sokkal adós a mesternek, mert sokat vett tőle; többet, mint remélte. Olyan kincseket vett, mit a világban hiába keresett. Pénzen se kaphatott volna. A Mester pedig ingyen adta. Talán a lelke háborgott és annak zugását csendesítette le a Mester. De ezzel együtt megismerte az

Ayát, ki őt méltatlan létére is kegyelmébe fogadta. Talán arra gondolt vissza, hogy testvérét feltámasztotta. De ugyanakkor ivott az örök élet vizéből is, hogy soha meg ne szomjuhozzék. Talán...? De, ki tudná előszámlálni azt a sok áldást, mit a hívő keresztyén Krisztustól nyer? Rendesen egy dolgot kérünk tőle, de ő nemcsak azt adja meg, hanem a mellé még százat, ezeret. A Krisztus nagyon jó. Jobb, mint az emberek képzelik. A szegény Mária is ezt a sok jót akarta megköszönni, midőn lábai elé borult és azokat drága kenetekkel kenegette.

Ah, az a szegény utolsó fillérét adta oda,

hogy egy kis olajat vegyen. De megvette áldozatok árán is, mert szerette Jézust. Hát a te szivednek drága kenetje, hol vagyon kedves olvasom? Vagy talán, te semmi áldást sem vettél a Krisztustól? Ugyvan. Azt mondod, hogy te nem érezted a Krisztus evangéliumának áldásait. Pedig tévedsz. Mert Krisztus nélkül te sem ismernéd Istent. Tudatlanságban járnál, mint Afrika belsejében élő pogány népek. Hit nélkül nem ragyogna rád a szeretet napja s nem fakasztana áldást édes szüleid és embertársaid szívében. Pedig ezeknek szeretetét érezned, tapasztalnod kellett. Krisztus nélkül meghalnál a bűnben, annak árvize elborítana, mint a Noé kortársait. De, ime, élsz és a kegyelem fényugara ragyog rád. Nos, mindezekért borultál-e oda, vagy egyszer a Krisztus lábaihoz?

Adtál-e hálát a jó Istennek, hogy neked ő benne, szabadítót adott? Vagy, ha ezt nem tetted, elmondod-e naponkint az általa szerzett úri imát, a

Miatyánkat?

Gondolsz-e egyházadra? Jutnak-e eszedbe a szegények szenvedők? Látod, mikor az ember, imádkozik szereti ember társait, jót cselekszik, ruhát ad a ruhátalanoknak, enni az éhezőknek, inni a szomjuhozónak: mindannyiszor szívének hálás érzelmét mutatja meg a Krisztus

íránt. Egy-egy csep drága kenet hull alá szeretetének olajos korsójából a nyomorgók fájó sebeire.

Judás felindult a szegény asszony jó cselekedetén és ezt mondá: Mire való ez a vesztegetés? Oh, ma is hány ember elmondja: Mire való a jó cselekedet? Mire való az egyház ügyeibe való buzgolkodás? Bizony, a Judások száma nem fogy, hanem szaporodik. Jézus ma is talál olyanokra, a kik azt megtagadják, és elárulják. Talál olyanokat, a kik sajnálnak a legkisebb áldozatot is meghozni az anyaszentegyháznak ügyében. Pedig, míg a Krisztus nevének hallatára minden térd le nem borul és nem vallja, hogy a Jézus

A JÉZUS LÁBAINÁL.

Krisztus ur az Atya Istennek dicsőségére: addig Isten országa nem épül fel e földön.

Vajda Ferencz.

Világkrónika.

A japán-orosz háboru szinteréről kevés hír érkezett. Togó flottája torpedó rombolokkal megtámadott néhány orosz hajót és azt elsüllyesztette. Ez azonban csak kezdete a nagy tengeri csatának.

Uj japán sziget. A japán birodalom hirtelen új területtel gazdagodott. A Liukin-szigetcsoporthoz ugyanis új sziget támadt, amelynek hossza 2800 láb, szélessége 1800 láb. A sziget legmagasabb része 480 láb magasan van a tenger színe fölött. Ámbár a sziget még december elején képződött, mégis csak márczius havában tudta meg a kormány. A sziget megszületéséről a japáni lapok a következőket írják: Az Iwojima sziget lakói november 14-ike óta folyton robbanásokat hallottak déli irányból, nov. 28-án pedig sűrű füstgomolyagot pillantottak meg. Az emberek eleinte azt hitték, hogy gőzhajó megy arra és csak később, mikor a füst folyton sűrűbb lett és különös recsegés hallatszott, sejtették, hogy mi történik. Így tartott ez december 4-ikéig, amikor elkezdett a sziget kiemelkedni. Január 30-án merték a japán hajósok először megközelelni az új szigetet. Felmásztak a legmagasabb sziklára és kitűzték a japán lobogót. A hajósok elbeszélése szerint a sziget lávaszerű anyaggal van borítva és északi részén egy tó van, amelynek vize még most is forró. Tengerrengést a sziget keletkezésénél nem észleltek.

Egyházi élet.

Az evangéliumi egyházak egysége és győzelme. A berlini Dóm felszentelésének ünnepén, hol — a magyar református egyházon kívül — a világ összes evangéliumi egyházai képviselve voltak *Dryander* udvari főpap, egyebek mellett a következőket mondta: »Ísmét egybegyült itt ma az evangélikus világ; fejedelmek és nép, mint egyazon reformáció gyermekei, azzal az elhatározással, hogy a hitvallásban, történeti fejlődésben, szertartásban és erkölcsi felfogásban nyilatkozó, szétválasztó eltérések felett egymásnak kezet nyujtsanak, mindnyájan szilárdul állva azon hitalapon, mely minden eltérésnél mélyebben gyökerezik. II. *Vilmos*, a hatalmas »imperator rex« pedig, ugyanezen alkalommal, következőleg nyilatkozott: »A protestantizmus nem valami egyházzervezettel fogja legyőzni a katholicismust, mert szervezet dolgában a róm. kath. egyház mindig előnyben lesz felettünk, hanem a gyümölcsökről lehet majd megösmerni, hová hajlik a győzelem, mert azokról ösmerhetjük meg, vajjon Isten velünk van-e, vagy velők; — már pedig, ha Isten velünk van, bizonyára győzni fogunk, ha nem is husz vagy kétszáz esztendő alatt, de — mondjuk — ötszáz esztendő múlva.« Egyes kedvezőtlen, bántó tünetek miatt azért ne

essünk mindjárt kétségbe s ne hirdessük minduntalan az evangéliumi egyházak gyengülését, sorvadását, közeli végpusztulását. A legelőteljesebb élőfán is akadnak néha száraz galyak, sőt száraz ágak is. »Az élőfa pedig, mindamellet állani, virulni, növekedni s egykor az örökkévalóság földére átplántáltatni fog« *Révész Kálmán*.

Baptista gyermekek vallástanítása. A budapesti hetedik kerületi első számú iskolaszék kérdést intézett a tanácshoz az iránt, hogy miként járjon el a magukat baptistáknak nevező szülők gyermekeinek vallástanítása körül. A hetedik kerületi Wesselényi utczai elemi iskolába járó egy katolikus és három református vallású tanulót a szülők, a kik magukat baptistáknak nevezik, eltiltották attól, hogy az illető hitfelekezeti hittani órákra eljárjanak. A tanács megvizsgálva az ügyet, fölhevta az illető szülőket, hogy a gyermekeiket a megfelelő hittani órákra, a melyekre törvény szerint járn kötelesek, rendesen küldjék el, mert ellenkező esetben a tanács a népoktatási törvényben megjelölt megtorló lépéseket fogja velük szemben alkalmazni.

Knox emlékűnnep. A *Knox* János nevét kevesen ismerik a magyarországi reformátusok között. Pedig Knox egyike volt amaz uttörőknek, kik az evangélium gazdag bányáiba bevezették az emberiséget. Reformátor volt ő is; és pedig amaz irányu reformációnak a hive, a melyből kinőttek a presbiteri egyházak. Ez év május hó 21-én négyszáz éve annak, hogy Knox János született. Ezen alkalomból a skótszági presbiteri rendszert követő, két református egyház zsinatai azon kéressel fordultak a mi Zsinataukhoz, hogy a születési évfordulón emlékezzünk meg templomunkban a nagy reformátorról. Zsinatunk a kerületekre bizta a megemlékezés kivitelét. Ennélfogva az Igazgató Tanács felhívta az egyes egyházközségek presbiteruamait, hogy május 21-én a templomban, vagy külön ünnepély keretében ujtassák fel a nagy reformátor emlékét, a mit bizonyára minden egyházközség meg is fog tenni. A Vasárnap olvasói számára mai számunkban *Knox* Jánosról egy szép tanulmányt kezünk.

Értekezleti közgyűlés. Az udvarhelyi egyházmegye egyházi értekezletének választmánya máj. 16-án Székelyudvarhelyen igen népes gyűlést tartott. A bizottságok beszámoltak munkálkodásukról, mire kimondotta a választmány, hogy az idei közgyűlést jun. hó 29-én *Felső-Sófalván* fogja megtartani. A részletes tárgysorozatot később közölni fogjuk.

Egyházmegyei közgyűlés. A szilágy-szolnoki egyházmegye május 9-én rendkívüli közgyűlést tartott Zilahon, amelyen a tagok igen nagy számmal jelentek meg. A nagy érdeklődést az esperesi szék betöltése okozta. Esperessé egyhangulag, nagy lelkesedéssel *Bartha* Dezső tasnádi lelkészt, az egyházmegye főjegyzőjét, — főjegyzővé, *K. Nagy Elek* bogdándi lelkészt, aljegyzővé *B. Józsa Gyula* ardói lelkészt, fegyelmi törvényszéki bírót, *Kávásy* Sándor érkávási földbirtokost választották meg.

Nyilvános köszönet.

Nagytiszteletű Szerkesztő Ur!

Istenben boldogult nőnek f. évi ápril hó 11-én történt gyászos elhunytá alkalmából a jószágos szívű és vallásos érzésű emberek annyi és oly melegségtől áradozó részvételeikkel kerestek fel; mély fájdalomban, lesújtó bánatomban oly megható módon osztoztak, hogy ezekre külön-külön válaszolnom, a nemes lekek igaz részvétét egyenkint megköszönöm, a veszteség súlya alatt lehetetlen.

Azért ez uton kérem mindazokat a fenkölt szellemű lelki pásztorokat, az Ur nyájainak vezetőit, Istennek hű sáfárait, továbbá a »Vasárnap« kedves olvasóit, barátaimat és jóakaróimat, a kik e borzasztó csapás alkalmával fájó, beteg lelkekre, sajnó szívemre, kedves soraikkal a vigasztalásnak, az enyhületnek balzsamát küldték és hozták nekem, hogy fogadják azon megható kegyeletért, melyet drága halottam emléke iránt viseltetni és ezen érzésnek külső formában is oly fölemelően kifejezést adni kegyesek voltak, — igaz szívből fakadó köszönetemet és soha el nem muló hálámat.

A pusztává, kietlené vállott, az üresen maradt családi fészek sivár, rideg képe tárul most elem reggel, este; mikor távozom és midőn oda visszatérek s romjain e feldult fészeknek siratom elveszített boldogságomat, hullatom a fájdalom könnyeit áldott lelkű feleségem üresen maradt helye szomorú emléke fölött.

Leverő, lesújtó volt rám nézve — midőn drága halottam temetéséről Tömösre vissza érkezem, — az a ház a mely megfosztva melegségtől, ékességétől és boldogságától most már nem otthonom többé nekem, hanem a fájdalomnak és szomorúságnak hajléka, a hol megszünt dobogni egy egyházát és hitvesét forrón szerető szív, a hol elköltözött egy magasabb ideálokért küzdő, egy magasztosabb czélokért hevülő lélek.

Irtózatos a változás és a feldult családi fészeknek képe, a halál öldöklő angyalának pusztítása után; házamnak koronája összetörve, disze, virága porbahullva, egy Isten és emberek előtt kedves, zavartalan, harmonikus családi élet megsemmisülve és egy reményteljes jövő eltemetve, elföldelve ott, a magyar-bölkényi temetőben, a halál birodalmában.

És most ime megtörve, porig alázva állok a hatalmas Isten szent színe előtt s bár vérzik szívem és fáj a lelkem, hogy ily korán elkeltt válnom attól, ki az életet e földön nekem széppé, édessé, kellemessé tette, nem zúgolódok Istennek végzése, akarata ellen, hanem fájdalomnak mélységéből kiáltok fel a zsoltár íróval:

»Uram! ne vess el engem a te arczád elől és a te szent lelkedet, a vigasztalásnak és reménységnek lelkét ne vedd el tőlem.

Könyörülj rajtam óh Ur Isten! mert benned bizik az én lelkem.«

Kérem az irgalmas Istent, hogy midőn vesszőjével sujt, botjával ver engemet; midőn e

földi, e gyarló életnek legkeserűbb poharát itatja velem; ne törje ketté az ingadozó nádszálat, ne kísértsen erőm felett; sőt irgalmazzon az én bűnös lelkekre.

És lelkekre mély szomorúságában felkeresem fohászaimmel az erős Istent, az életnek Urát, a halálnak fejedelmét, a ki elvette tőlem a mit jókedvében adott vala, azt, a ki az Ő országának munkálásában, építésében is hűséges társam vala, a ki földi vándorlásom hosszú folyamán a bátorítás, a lelkesítés tűzének fényével világította meg utaimat, szeretetének, hitvesi hűségének erejével aczélozta meg izmaimat.

Kérni fogom a könyörülő Istent, hogy ha földi boldogságom romjai fölött állva, a sötét sir mélyébe tekintek is, hagyja meg nekem, ne vegye el tőlem az erős hitet, a törhetetlen reményt és ha már egyedül maradtam e földön, ha könnyes szemeim ide lent már hiába keresik a holtak között az élőket, — elveszített társamat, — nyissa meg, óh nyissa meg az örökélet nagy reményének hajlékát odafönn! — Nyissa meg, hogy lássam idvezült nőmet az Ő széke előtt, hogy láthassam őt és ama jobb világi meszi partokat, a szent hajlékokat, hogy lássam őt ott, a hová a hívő és fájdalomtól magasztosult lelkek *bizonnyal* eljutnak, a hol könny nem folyik, seb nem vérzik, halál, elválás nem létezik.

Nagytiszteletű szerkesztő Urra s mindazokra, a kik mély fájdalomban résztvettek, kedves vigasztalásaikkal felkerestek, Istennek hő áldását kérve vagyok

Tömösön, 1905. évi május hó 14-én.

A nt. szerkesztő Urnak igaz hive:

Kiss József,

máv. pfelvigyázó, a tömös-pred.
ev. ref. főkegyházak gondnoka.

Vegyes hírek.

Magyarok Japánországban. Az a rokon-szenv, melylyel a magyar közvélemény a most folyó orosz-japán háboruban a japánok küzdelmét kísérte, fokozottabb mértékben nyilatkozik meg annak a tervnek a megvalósításában, hogy Magyarországból egy küldöttség menjen Japánországba a japánok üdvözlésére. A küldöttség végrehajtóbizottsága már meg is alakult és Eötvös Károlyt választotta elnökéül. A küldöttség még a nyár folyamán megy Japánországba és a bécsi japán követségnek július 3-án Liverpoolból induló hajója a magyar küldöttséget, mint a japán nemzet vendégét viszi Jokohámába. A küldöttség hódolata kifejezéséül diszalbumot visz magával, a melyben Magyarország hatvanhárom vármegyéjének czimerei és az egyes vármegyék előkelőségeinek kézírásai lesznek egybefoglalva. Ezenkívül Ojama főhadvezérnek egy Rákóczi-diszkardot visznek. Ujabban az indulás idejét megváltoztatták, mert gróf Zichy Jenő, a küldöttség vezetője július közepén japán vendégeket fogad biharmegyei birtokán. Így a küldöttség előreláthatólag csak július elején mehet. Hír szerint a képviselőháznak szá-

mos tagja pártkülömbőség nélkül részt fog venni a küldöttségben.

Kivándorlás. Az Amerikába való kivándorlás, az itteni mostoha viszonyok miatt, sajnos mind nagyobb-nagyobb mérvet kezd öltetni. A statisztikai hivatal kimutatása szerint márczius hó folyamán 24.862 kivándorolni készülő számára 21.195 utlevelet adtak ki. Ezek valamennyien Amerikába készültek. Ebben a hónapban tényleg 19.826 magyar vándorolt ki. Említés történik arról is, hogy márcziusban 848 ember vándorolt vissza Magyarországra, valószínűleg több csaló-dással, mint pézzel megrakodva.

A magyar darabont-testőrség szervezése. Báró Fejérváry Géza tábornok, a magyar darabont-testőrség kapitánya, legutóbbi bécsi tartózkodása idején a testőrség szervezésére vonatkozólag előterjesztést tett ő felségének és a főudvarmesteri hivatalnak. A testőrséghez legközelebb megfelelő rangban kineveznek egy tábornokot, egy törzstisztet és egy kapitányt, akiket báró Fejérváry alá osztanak be. A tisztikar kinevezése után fogják végleg összeválogatni az új darabont-testőröket.

II. Rákóczi Ferencz születésnapja. A kassai 48-as honvédegyelet abból az alkalomból, hogy Rákóczi Ferencz hamvait Kassára hozzák, felhívta a társaságot, hogy ők is hassanak oda, hogy II. Rákóczi Ferencz születésének napja (szül. 1676. márcz. 27.) törvénybe iktattassék s egyúttal nemzeti ünnep legyen. E határozatot a kassai egyesület megküldi a törvényhatóságoknak is a képviselőházhoz leendő hasonszemű felterjesztés készítése céljából.

Küzdelem az iszákosság ellen. Az iszákosság terjedése az angoloknak is sok gondot okoz. Angliában, különösen Walesben, rendkívül elterjedt az iszákosság. Azon számtalan mód között, melyet az iszákosság terjedésének megállítására megkíséreltek és ajánlanak, figyelmet érdemlő Paton angol lelkész terve, amelynek megvalósítása alig ütközik nagyobb nehézségekbe s valószínű, hogy a falusi köznépet a korcsmázástól legalább részben visszatartaná. Kétségtelen ugyanis, hogy úgy a köznép, mint a művelt elemek jelentékeny részét nem annyira az ital utáni vágy, hanem inkább a társas érintkezés és a szórakozás szüksége viszi a korcsmába. Az ivás mellékcél, illetőleg csak eszköz a kedélyes együttélésre és szórakozásra. Természetesen azonban az lassanként az alkohol élvezetének vágya annyira elhatalmasodik egyeseken, hogy már magában ez is a korcsmába hajtja őket, azonban az ilyen megrögzött iszákosok, akik egymagukban is más szórakozás nélkül órákon át el üldögélnek az itóka mellett, mégis csak csekély töredékét képezik a korcsmákba járóknak. Helyesnek látszik az a gondolat, hogy azon esetben, ha lehetővé tétetnék a falusi lakosságnak, hogy összejöhessen és szórakozhassék olyan helyen, ahol nem kell inni, vagy legalább is nem alkoholikus italt, sokkal elmaradnának a korcsmából. E célra olyan falusi kaszinók létesítését ajánlja Paton, ahol nem alkoholikus italokat, (kávét, tea, kakaó, stb.) fris-

sítőket olcsón kimérnének, s egyúttal a vendégek szórakozásáról is gondoskodás történnék. A legnagyobb nehézség a helyiség dolgában lenne. Erre az angol pap az iskolákat ajánlja. Magunk is helyeseljük a célát, csak hogy nem az iskola helyiségek igénybe vételével. A kérdés olyan fontos, hogy gondolkozni lehet felette.

Megoperált sziv. Csak nem rég történt, hogy egy párisi orvos egy sebesült szívet operált meg sikerrel. Most Dortmundból érkezik hasonló hirdetés, ami a sebészet roppant haladásáról tesz tanúságot. A dortmundi orvosi kör utolsó ülésén dr. Peitmann egy beteget mutatott be, akit veresedés közben szíven szurtak s daczára súlyos sebének, meggyógyult. Dr. Peitmann felnyitotta a fiatal ember bal melkassát, eltávolított egy bordát és néhány öltéssel bevarrta a sziv sebet. A gyógyulás rövid idő múlva beállott s a varrt szívi ember csakhamar elhagyta a kórházat. Jól érzi magát s nincsenek fájdalmai.

A kutya, mint rendőr. Liptórozsahegyen Seefrid Ottó gróf és neje Erzsébet bajor hercegnő kastélyába a napokban betörték. A betörők előbb a pinczét nyitották fel és ott kiüritették az összes pezsgősüvegeket, azután álkulcsossal behatoltak a kastély termeibe, feltörték a szekrényeket összenyalábolták az ott levő ezüstöt és fehérneműt s a kerten át megakartak szökni. Azonban a grófi pár vadászának neje figyelmes lett a szokatlan zajra, kisértette a kertbe s a meglánczolt komondor kutyát szabadon eresztve ráuszította a betörőkre, akik közül egyiket a komondor földreterpette. Az asszony segélykiáltására elősiető emberek csakhamar elfogták a másik betörőt is. A rendőrségen az elfogott betörők bevallották, hogy budapesti lakatoslegények. A rablott holmit hiány nélkül megtalálták náluk. Mindkettőt letartóztatták.

Sárgaréz-kilincseket igen gyorsan és szépen megtisztíthatunk, ha egy darabka rongyot egy rész víz és egy rész ammoniák keverékbe mártunk és a kilincset vele erősen ledörzsöljük.

• **Gabonapiacz Budapesten.** május 16.

Buza:	. . .	100 kilónkint	18 k. 20 f. — 18 k. 85 f.
Rozs:	. . . »	»	14 k. 60 f. — 14 k. 80 f.
Árpa:	. . . »	»	14 k. 15 f. — 15 k. — f.
Törökbuza:	»	»	15 k. 65 f. — 15 k. 80 f.
Zab:	. . . »	»	14 k. — f. — 14 k. 95 f.

A szerkesztő postája.

K. J. Tömös. Mai számunk hozza. A bejelentett 10 új előfizetőnek ápr. 1-től kezdve megküldöttük a lapot.

M. M. Damos. Kaptuk és adjuk is. A tárczát is kaptuk volt, de mert már egy lapban megjelent és főleg, mert nem egészen a mi olvasó közönségünknek való: félretettük. Gyógyulást kívánunk

P. Á. Brassó. Közlését közelebről megkezdjük.

O. L. Szilána. Kaptam és egyiket a legközelebbi számban adom is. A mást azután.

